

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 552/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon väzby, Chorvátska 5, Bratislava, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Veselým, Mierová 1, Veľký Krtíš, vo veci namietaného porušenia práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tost 32/2020 a jeho uznesením sp. zn. 2 Tost 32/2020 z 12. augusta 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby, Chorvátska 5, Bratislava (ďalej aj „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tost 32/2020 a jeho uznesením z 12. augusta 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľovi bolo uzneseniami vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru 3 Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS:PPZ-339/BA3-2019 z 3. marca 2020, zo 4. marca 2020, 16. apríla 2020 a z 25. mája 2020 vznesené obvinenie vo všetkých prípadoch pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Na základe návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) uznesením sp. zn. 3 Tp 3/2020 zo 7. marca 2020 vzal sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Väzba sťažovateľa začala plynúť 4. marca 2020.

3. Sťažovateľ podal 15. júla 2020 žiadosť o prepustenie z väzby, v ktorej namietal, že orgány činné v trestnom konaní nevypočuli ani jedného svedka, ktorý by mal akýkoľvek vzťah so sťažovateľom, po dobu 5 mesiacov, orgány činné v trestnom konaní nerozlišujú postavenie sťažovateľa ako advokáta, ktorý spravoval finančné prostriedky na základe

zmlúv o poskytovaní právnej pomoci a o ich úschove a zabezpečení, sťažovateľovi bola pozastavená advokátska činnosť, čím prišiel o akýkoľvek zdroj príjmov, dozorujúci prokurátor dvakrát odmietol žiadosť sťažovateľa o možnosť podpisu splnomocnení pred notárom na riadne zastupovanie, orgány činné v trestnom konaní nerozlišujú finančné prostriedky, ktoré získala advokátska kancelária na základe legálnych príjmov od spoločnosti [REDACTED], od ostatných finančných prostriedkov ďalších klientov a orgány činné v trestnom konaní odmietajú odblokovať súkromné účty sťažovateľa, na ktorých sú prostriedky tretích osôb.

4. K predmetnej žiadosti podal prokurátor špeciálnej prokuratúry stanovisko č. VII/3 Gv 106/19/1000-354 z 27. júla 2020 (12 dní od podania žiadosti o prepustenie z väzby), v ktorom konštatoval, že dôvody preventívnej (pokračovacej) väzby naďalej trvajú, a vzhľadom na obťažnosť trestnej veci zároveň žiadal o predĺženie trvania väzby do 4. marca 2021.

5. Špecializovaný súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby uznesením sp. zn. 3 Tp 3/2020 zo 4. augusta 2020 (20 dní od podania žiadosti o prepustenie z väzby), ktorým žiadosť sťažovateľa zamietol, zamietol návrh na nahradenie väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka a zároveň predĺžil lehotu trvania väzby do 4. januára 2021.

6. Proti uzneseniu špecializovaného súdu podal sťažovateľ 4. augusta 2020 sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil nepresvedčivosťou odôvodnenia napadnutého uznesenia tým, že súd nezaujal stanovisko k jeho námietkam, taktiež namietal nedôvodnosť svojho trestného stíhania a samotnú nedôvodnosť väzby.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Tost 32/2020 z 12. augusta 2020 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ uvádza, že sa tak stalo 28 dní od podania jeho žiadosti o prepustenie z väzby a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu mu bolo doručené 4. septembra 2020, t. j. 51 dní od podania žiadosti o prepustenie, a podľa tvrdení sťažovateľa jeho obhajcovi nebolo doručené ani do podania tejto ústavnej sťažnosti.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojho práva na urýchlené rozhodnutie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, keď tvrdí, že konanie orgánov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby trvalo a ešte stále dosiaľ trvá, keďže ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu doručené jeho obhajcovi, a preto podľa sťažovateľa nebolo o zákonnosti jeho väzby rozhodnuté právoplatne. Zároveň sťažovateľ uvádza, že napadnuté uznesenie bolo jeho obhajcovi JUDr. Jozefovi Veselému doručené 28. septembra 2020, teda takmer po uplynutí 1 mesiaca odo dňa, ako bolo 31. augusta 2020 doručené špecializovanému súdu, pracovisku Banská Bystrica. Ďalej poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu v súvislosti s požiadavkou urýchlenosti rozhodovania vnútroštátnych orgánov o väzbe.

9. Sťažovateľ zároveň argumentuje tým, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, keďže sa v ňom najvyšší súd nevysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa.

10. Podľa tvrdení sťažovateľa došlo postupom vyšetrovateľa, špecializovaného súdu a napokon aj najvyššieho súdu aj k porušeniu prezumpcie neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, a to tým, že vyšetrovateľ v uznesení o vznesení obvinenia zo 4. marca 2020 na strane 15 v bode 5 uviedol, že *„období od roka 2016, kedy sa disponentom jednotlivých účtov... stal aj [REDAKOVANÉ] tento jednotlivé platby... boli a aj v súčasnosti sú formálne legalizované... v danom prípade teda nemôže vzniknúť pochybnosť o tom, že menovaní... úplatky od jednotlivých žiadateľov formálne legalizujú...“*. Túto skutočnosť podľa sťažovateľa vzal do úvahy a stotožnil sa s ňou aj špecializovaný súd, o čom svedčí posledný odsek na strane 14 uznesenia (ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby a predĺžil trvanie jeho väzby). Tento nedostatok a nezákonnosť v postupe vyšetrovateľa a špecializovaného súdu podľa sťažovateľa neodstránil v napadnutom uznesení ani najvyšší súd, ktorý konštatoval, že prvostupňový súd v konaní rešpektoval práva sťažovateľa a nezistil žiadne iné podstatné chyby konania.

11. Sťažovateľ tiež tvrdí, že v jeho prípade neexistujú ani dôvody väzby. Odvolávajúc sa na judikatúru ústavného súdu, sťažovateľ ďalej tvrdí, že ani uznesenie

špecializovaného súdu, ani napadnuté uznesenie najvyššieho súdu neobsahujú zhodnotenie takých okolností, ktoré vzhľadom na osobu obvineného, jeho sociálne a rodinné pomery, prostredie, v ktorom pracuje a pohybuje sa, vytvárajú alebo znižujú riziko ďalšieho páchania určitej konkrétnej trestnej činnosti, ako ani s dôkaznými prostriedkami, z ktorých boli zistené. Sťažovateľ uvádza aj početnú judikatúru ústavného súdu a judikatúru ESĽP vzťahujúcu sa na rozhodovanie o väzbe.

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 2Tost 32/2020 z 12.08.2020 porušil právo sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c, a ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Tost 32/2020 z 12.08.2020 zrušuje.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 10.000,-€ (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii ÚS SR ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 662,69 € (slovom šesťstošesťdesiatdva eur šesťdesiatdeväť eurocentov) advokátovi JUDr. Jozefovi Veselému, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych prepisov

13. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

17. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

18. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namiatané porušenie označených práv podľa dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý ako odvolací súd rozhodoval o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, o nahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, ako aj o návrhu prokurátora o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa. Sťažovateľ jednak namieta, že došlo k porušeniu jeho práva na urýchlené rozhodnutie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, namieta, že došlo postupom vyšetrovateľa, špecializovaného súdu, ako aj najvyššieho súdu k porušeniu prezumpcie neviny, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v spojení s uznesením súdu prvého stupňa nebolo náležite odôvodnené, keďže sa konajúce súdy nevysporiadali so všetkými námietkami sťažovateľa, teda je v rozpore s čl. 6 ods. 1 dohovoru, a namieta aj samotnú existenciu dôvodov väzby a v tej súvislosti porušenie čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 3 dohovoru.

21. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením došlo aj k porušeniu ďalších práv, napr. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, prípadne čl. 6 ods. 2 dohovoru, no tieto práva sťažovateľ neuvádza v petite svojej sťažnosti, a preto na nich bude ústavný súd reflektovať len ako na súčasť argumentácie.

III.1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tost 32/2020

22. Ústavný súd rešpektuje prax ESĽP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom, kde dohovor odkazuje primárne na vnútroštátne právne predpisy a upravuje povinnosť dodržiavať ich hmotnoprávne aj procesné právne normy, a požaduje, aby zbavenie slobody jednotlivca nebolo arbitrárne (čl. 5 ods. 1 dohovoru), ďalej chráni právo jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), a konečne chráni právo jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene (čl. 5 ods. 4 dohovoru) (k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESĽP z 8. 11. 2005, body 124 125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83, 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115).

23. Z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorými sa zaručuje osobná sloboda, možno vyvodiť aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (II. ÚS 642/2017, I. ÚS 299/2019).

24. Ústavný súd už vo svojej judikatúre k rozhodovaniu všeobecných súdov o väzbe obvineného/obžalovaného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenu posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla

lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že požiadavke, aby príslušný súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 147/2011, I. ÚS 276/2019, I. ÚS 299/2019, II. ÚS 86/2019).

25. Z obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa a priložených príloh ústavný súd zistil, že špecializovaný súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby uznesením sp. zn. 3 Tp 3/2020 zo 4. augusta 2020. Podľa informácie získanej ústavným súdom bol spis postúpený na najvyšší súd 5. augusta 2020. Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu napadnutým uznesením z 12. augusta 2020, ktoré bolo špecializovanému súdu doručené 31. augusta 2020 spolu s trestným spisom. Celkovo sa teda vec nachádzala na najvyššom súde 27 dní.

26. Ako možno vyvodíť aj zo samotnej argumentácie sťažovateľa, k prieťahom v postupe súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby malo dôjsť najmä pri doručovaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Samotné tvrdenia sťažovateľa sa však rozchádzajú, čo sa týka doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jeho obhajcovi, keď raz tvrdí, že mu do podania ústavnej sťažnosti vôbec doručené nebolo, a zároveň uvádza, že mu bolo doručené 28. septembra 2020. Ústavný súd zistil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 4. septembra 2020, t. j. 51 dní od podania jeho žiadosti o prepustenie z väzby (15. júla 2020), a jeho právnomu zástupcovi dokonca až 28. septembra 2020. Doručovanie napadnutého uznesenia bolo realizované špecializovaným súdom po vrátení spisu z najvyššieho súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ v petite svojej sťažnosti, ktorou je ústavný súd viazaný, ako odporcu neoznačil špecializovaný súd, a ani sa nedomáha, aby ústavný súd vyslovil, že postupom špecializovaného súdu došlo k porušeniu jeho práva na urýchlené rozhodnutie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ústavný súd preskúmal len postup najvyššieho súdu, ktorého

trvanie (27 dní) samo osebe nemožno považovať za nesúladne s požiadavkami vyplývajúcimi z judikatúry ESLP a ústavného súdu na urýchlené rozhodnutie.

27. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd námietku sťažovateľa k porušeniu jeho práva na urýchlené rozhodnutie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu práva sťažovateľa na primerané odôvodnenie napadnutého uznesenia, práva na zákonné dôvody väzby a k namietanému porušeniu prezumpcie nevinny

28. V prvom rade považoval ústavný súd za potrebné vysporiadať sa s tým, že sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením práva na primerané odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Avšak podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu, ako aj ESLP je namietané porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru *ratione materiae* súčasťou rozhodovania o veci samej, t. j. rozhodovania o trestnom obvinení, a nie rozhodovania o väzbe, respektíve o jej ďalšom trvaní, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Keďže v posudzovanej veci sú predmetom ústavnej sťažnosti námietky sťažovateľa smerujúce proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o jeho väzbe, možnosť porušenia uvedeného článku dohovoru neprichádza do úvahy (II. ÚS 122/2019, III. ÚS 192/2018, I. ÚS 124/2019, II. ÚS 314/2020).

29. Označený čl. 17 ústavy a označený čl. 5 dohovoru totiž zahŕňajú všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty (základného) práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení (vrátane práva na rešpektovanie prezumpcie nevinny), a preto sa na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikujú špeciálne ustanovenia o osobnej slobode vyplývajúce z čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ústavy a naň nadväzujúce ďalšie články siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy garantujúce právo na súdnu ochranu, resp. všeobecné

ustanovenia čl. 6 dohovoru garantujúce právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. napr. II. ÚS 10/2016, I. ÚS 319/2019, II. ÚS 340/2018, III. ÚS 374/2018, IV. ÚS 487/2018).

30. Ústavný súd teda pristúpil k preskúmaniu obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu skrz sťažovateľom označené porušenie čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

31. Ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoju judikatúru, podľa ktorej rozhodnutie prvostupňového súdu a súdu druhého stupňa nemožno posudzovať izolovane, pretože obe konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok (obdobne II. ÚS 154/2019, II. ÚS 84/2019, I. ÚS 160/2019). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (pozri IV. ÚS 350/09). Ústavný súd vo svojej judikatúre, a to aj vo vzťahu k väzobným veciam (napr. III. ÚS 172/2020, II. ÚS 208/2019, IV. ÚS 305/2018) uvádza, že odôvodnenie uznesenia druhostupňového súdu odkazujúce na predchádzajúce rozhodnutia v tej istej veci možno považovať síce za krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia. Preto pokiaľ prvostupňový súd zodpovie na všetky relevantné argumenty nastolené stranami v konaní a nadriadený súd sa s týmto posúdením stotožní, potom ani stručnosť odôvodnenia rozhodnutia súdu druhého stupňa nie je v zásade dôvodom na vyslovenie protiústavnosti takéhoto rozhodnutia. Podstatné totiž je, že strane boli v priebehu konania sprostredkované nosné dôvody rozhodnutia (obdobne napr. II. ÚS 102/2018, I. ÚS 379/2018).

32. Špecializovaný súd, ako aj najvyšší súd v napadnutom uznesení konštatujú, že jednotlivé dôkazy, na ktoré vo vzťahu k sťažovateľovi odkazuje prokurátor vo svojom stanovisku, naďalej odôvodňujú záver, že v predmetnej veci existuje dostatok konkrétnych podkladov pre jeho trestné stíhanie, pričom počas prebiehajúceho prípravného konania nedošlo k zoslabeniu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale práve naopak. Podľa stanoviska prokurátora, s ktorým sa konajúce súdy stotožnili, dosiaľ vykonané dôkazy a realizované procesné úkony orgánov činných v trestnom konaní nielenže potvrdzujú dôvodnosť trestného stíhania, ale dokonca výrazne naznačujú, že trestná činnosť, údajne páchaná aj obvineným, by mohla byť ešte rozsiahlejšia v porovnaní

s penzom trestnej činnosti, z páchania ktorej aj vo vzťahu k sťažovateľovi bolo konštatované dôvodné podozrenie. Námitku nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní vyvracia skutočnosť, že uvedená údajná trestná činnosť mala byť páchaná v rámci zložitej, organizovanej schémy vzájomných vzťahov, ktorých reálnu existenciu preukazuje aj väzobné stíhanie ďalších osôb, ktoré sú stíhané za totožnú, respektíve úzko prepojenú údajnú trestnú činnosť. Prokurátor poukázal najmä na výsluchy hodnotiteľov jednotlivých projektov a ďalších osôb, ktoré pôsobili v rozhodnom čase na Poľnohospodárskej platobnej agentúre a ktoré pri výsluchoch doplnili mozaiku vzájomných vzťahov a prepojenia jednotlivých osôb, ktoré sa na predmetne trestnej činnosti mali podieľať. Konkrétne uviedol výsluch svedkov zo 16. júla 2020 a 20. júla 2020. V tomto štádiu trestného konania má preto existovať dôvodná objektívna obava z možného pokračovania v danej trestnej činnosti, ktorá by mohla smerovať k zastretiu skutočného pôvodu finančných prostriedkov, ktoré boli predmetom jednotlivých finančných transakcií, a to nezávisle vo vzťahu ku ktorémukoľvek v ňom zaangažovanému trestne zodpovednému subjektu trestného konania. Súdny odôvodnil obavu v pokračovaní v trestnej činnosti najmä tým, že sťažovateľ je dôvodne podozrivý z páchania rozsiahlej trestnej činnosti, ktorá mala byť vykonávaná sofistikovaným spôsobom viacerými osobami po dlhší čas a mala ňou byť spôsobená škoda veľkého rozsahu v snahe získania majetkového prospechu a zabezpečenia značných zdrojov príjmu obvineného. Všeobecné súdy zároveň akceptovali návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, a to najmä na účely realizácie znaleckého dokazovania. Nevyhnutnosť znaleckého dokazovania v uvedenej trestnej veci je odôvodnené potrebou odkrytia samotného fungovania uvedenej schémy, ktoré umožní analyzovať skutočný obsah a podstatu vzájomného finančno-personálneho prepojenia medzi jednotlivými subjektmi, ktorého štruktúra a mechanizmus fungovania v súčasnej dobe vykazuje vysoký stupeň sofistikovanosti, cieľom ktorého mala byť snaha zakryť nelegálnu činnosť formálne deklarovanými legálnymi činnosťami. Lehota trvania väzby sťažovateľa bola predĺžená do 4. januára 2020.

33. Najvyšší súd skúmal aj možnosť nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Keďže sťažovateľ je obvinený z obzvlášť závažného zločinu, najvyšší súd nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by nahradenie väzby

(aj prípadné nahradenie väzby zárukou, písomným sľubom obvineného či peňažnou zárukou) odôvodňovali. Najvyšší súd dospel k jednoznačnému presvedčeniu, že väzbu obvinených nie je možné nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka či inými náhradami väzby, aj s poukazom na charakter trestnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu, pretože by boli v konkrétnom prípade sťažovateľa s ohľadom na dôvod väzby (pokračovanie v trestnej činnosti, pozn.) celkom nedostatočné.

34. V súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením práv neprimerane odôvodneným napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ako aj sťažovateľom tvrdenou neexistenciou dôvodov väzby, ústavný súd poznamenáva, že do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, I. ÚS 444/2018, IV. ÚS 508/2020). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, IV. ÚS 332/2020, I. ÚS 215/2020).

35. Závery všeobecných súdov v otázke potreby ponechania sťažovateľa vo väzbe sú podľa názoru ústavného súdu založené na racionálnych úvahách vychádzajúcich z dokazovaním zistených skutočností a nejavia sa ako ústavne neakceptovateľné. Sťažovateľ je podozrivý z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti, ktorá mala byť páchaná viacerými osobami vo veľkom rozsahu, v premyslenej schéme prevodov finančných prostriedkov medzi jednotlivými na trestnej činnosti údajne participujúcimi subjektmi. Pričom, ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím špecializovaného súdu, nelegálna činnosť mala byť zakrývaná formálne legálnymi činnosťami. Aj vzhľadom na uvedené a najmä v súvislosti s potrebou

vykonania znaleckého dokazovania, ktoré by malo byť spôsobilé odkryť spôsob fungovania uvedenej sofistikovanej schémy páchania údajnej trestnej činnosti, sa závery súdov o pretrvávajúcej existencii dôvodu preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u osoby sťažovateľa javia ako logické a dostatočne odôvodňujúce nimi prijatý záver o ďalšom trvaní väzby. V okolnostiach uvedeného preto vyhodnotil ústavný súd námietku sťažovateľa o neprimerane odôvodnenom napadnutom uznesení najvyššieho súdu a neexistencii dôvodov väzby ako zjavne neopodstatnenú.

36. Sťažovateľ v sťažnosti formuluje aj námietku porušenia prezumpcie neviny s odkazom na čl. 6 ods. 2 dohovoru. Uvedený článok však sťažovateľ neoznačil v petite svojej sťažnosti a, ako už bolo uvedené, záruky podľa čl. 6 dohovoru sa poskytujú v rámci konania o samotnom trestnom obvinení, pričom právo na spravodlivé súdne konanie pri rozhodovaní o väzbe je chránené prostredníctvom čl. 5 dohovoru. V súvislosti s porušením prezumpcie neviny sťažovateľ poukazuje na jednu vetu z uznesenia vyšetrovateľa o vznesení obvinenia proti sťažovateľovi zo 4. marca 2020, v ktorom vyšetrovateľ uvádza, že *„v danom prípade nemôže vzniknúť pochybnosť o tom, že menovaní... úplatky od jednotlivých žiadateľov formálne legalizujú“*. Keďže v tomto vyjadrení vyšetrovateľa konajúce všeobecné súdy nevzhladli porušenie zákona a na jeho základe postupovali, porušili podľa sťažovateľa prezumpciu neviny rovnako ako vyšetrovateľ.

37. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že všeobecný súd sa pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie viny obvineného, obhajoby obvineného, okolnosti jeho zatknutia alebo dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Súd pri rozhodovaní o väzbe skúma iba to, či sú splnené materiálne a formálne podmienky väzby predstavujúce základné väzobné podmienky, ktorých existencia musí byť daná pri vzatí obvineného do väzby, ako aj pri celom jej ďalšom trvaní (II. ÚS 24/2020). Z tohto pohľadu teda všeobecné súdy rozhodujúce o väzbe sťažovateľa hodnotili existenciu uznesenia o vznesení obvinenia a kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, ktorý sa sťažovateľovi kladie za vinu.

37.1 Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby (orgány prípravného trestného konania nevynímajúc, pozn.) porušujú prezumpciu nevinu, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (Daktaras v. Litva, §43; Adolf v. Rakúsko, rozsudok ESĽP z 26. 3. 1982, séria A, č. 49, § 36 – § 41). V tejto súvislosti tak nie je adekvátne vytrhnúť jednu vetu z uznesenia vyšetrovateľa o vznesení obvinenia a ponechať bez povšimnutia jeho zostávajúci obsah a tiež samotný kontext. Je síce opodstatnené trvať na tom, aby príslušné úradné osoby pristupovali vo svojich rozhodnutiach osobitne uvážlivo a opatrne k prejavovaniu rešpektu vo vzťahu k prezumpcii nevinu konkrétneho obvineného, avšak až kontext namietaného rozhodnutia, resp. postupu umožní v okolnostiach prejednávanych vecí urobiť holistický záver o eventuálnom zásahu do zásady prezumpcie nevinu. Mohlo by sa tak stať napríklad vtedy, ak by sa nevhodné výroky orgánov prípravného trestného konania v podstate rovnali vysloveniu viny trestne stíhanej osoby, najmä pokiaľ by podnietili verejnosť uveriť, že trestne stíhaná osoba je vinná, a prejudikovali by hodnotenie faktov kompetentným súdom (III. ÚS 116/01). Tomu však musí zodpovedať ich razancia a príkrosť, ktorá svojou intenzitou prekračuje horizont povinnosti orgánu činného v trestnom konaní adekvátnou argumentačnou a dôkaznou bázou odôvodniť opodstatnenosť vydania svojho rozhodnutia v príslušnom štádiu trestného konania.

37.2 S ohľadom na už uvedené skutočnosti tak ústavný súd aj túto námietku sťažovateľa vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú.

38. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj sťažovateľom namietaným porušením práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

39. Článok 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby pozbavenie osobnej slobody bolo zákonné a v súlade s konaním ustanoveným zákonom, pričom dohovor tu priamo odkazuje na vnútroštátne právo a upravuje povinnosť dodržiavať hmotné aj procesné právne normy a taktiež povinnosť, aby každé pozbavenie osobnej slobody bolo zároveň v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (napr. aj Bozano v. Francúzsko, č. 9990/82, rozsudok ESĽP z 18. 12. 1986, bod 54; Benham v. Veľká Británia, č. 19380/92, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 10. 6. 1996, bod 40; z novej judikatúry

Stanev v. Bulharsko, č. 36760/06, rozsudok Veľkej komory ESLP zo 17. 1. 2012, bod 143; L. M. v. Slovinsko, č. 32863/05, rozsudok ESLP z 12. 6. 2014, bod 121).

40. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru konštatuje, že ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sa týka rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby a ďalšieho trvania väzby sťažovateľa (rozhodovalo sa aj o návrhu na predĺženie lehoty väzby). Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby a rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby je však *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je preto neopodstatnená (obdobne napr. III. ÚS 67/08, II. ÚS 105/2019, II. ÚS 314/2020).

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd rozhodol tak, že odmietol sťažnosť sťažovateľa pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa obsiahnutými v sťažnostnom petite.

Poučenie: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

predsedníčka senátu